

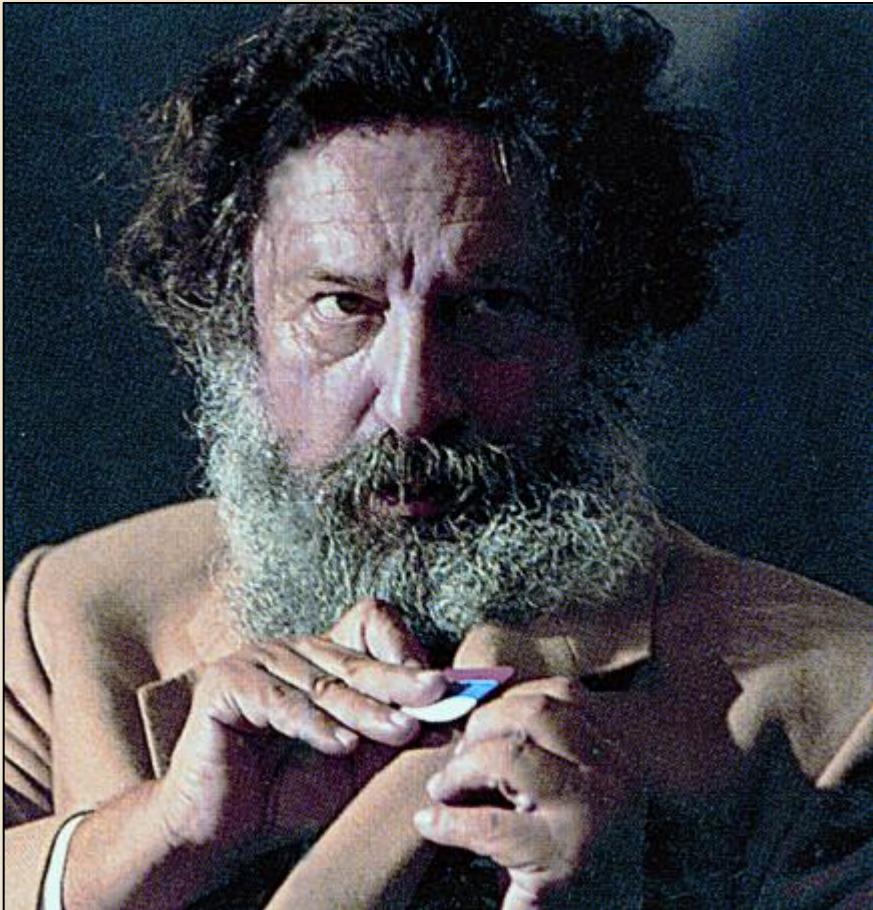
Tijek Domovinskog rata na prostoru Like 1990.-1995.

dr. sc. Jaksa Raguž

Hrvatski institut za povijest
Odjel za suvremenu povijest
Opatička 10
HR-10000 Zagreb
jraguz@isp.hr

etnički sastav Like
početkom 1990.

**Jovan Rašković i SDS
pokretači pobune Srba u
Hrvatskoj**

NIKICA BARIĆ

SRPSKA POBUNA U HRVATSKOJ

1990-1995.

25. 7. 1990. dolazi do velikog mitinga u mjestu Srb u Lici na kojem je proglašena “Deklaracija o suverenosti i samostalnosti Srba u Hrvatskoj”

**Od zahtjeva za kulturnom
autonomijom do
stvaranja paradržave i
pripajanja Srbiji (1990.-
1991.)**

**“Balvan revolucija” –
17. kolovoza 1990.
početak oružane
pobune Srba u
Hrvatskoj**

**Prostor Like
zahvaćen "Balvan
revolucijom" 1990.
godine.**

Geographical region of Lika in Croatia
Zemljopisna regija Like u Hrvatskoj

**4. siječnja 1991. osnovana srpska
pobunjenička milicija – “martićevci”**

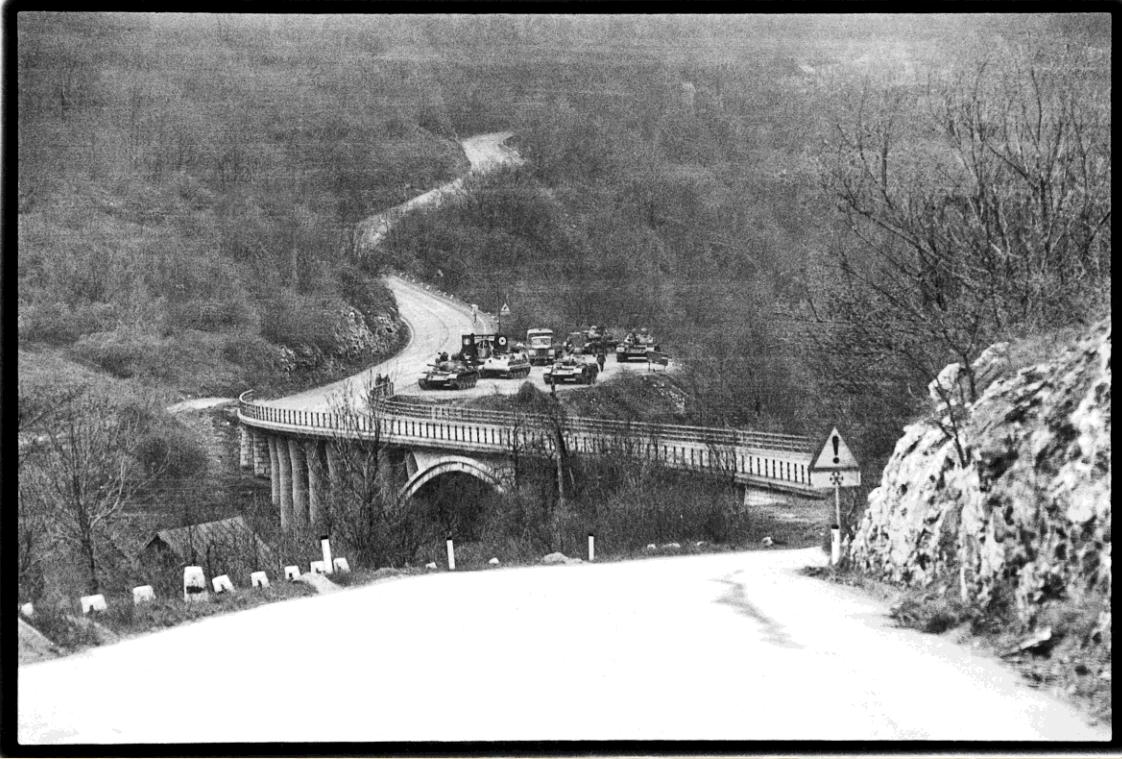
**JNA podržava
projekt “Velike
Srbije” – početak
četiri rata i raspada
SFRJ**

“Krvavi Uskrs 1991.”

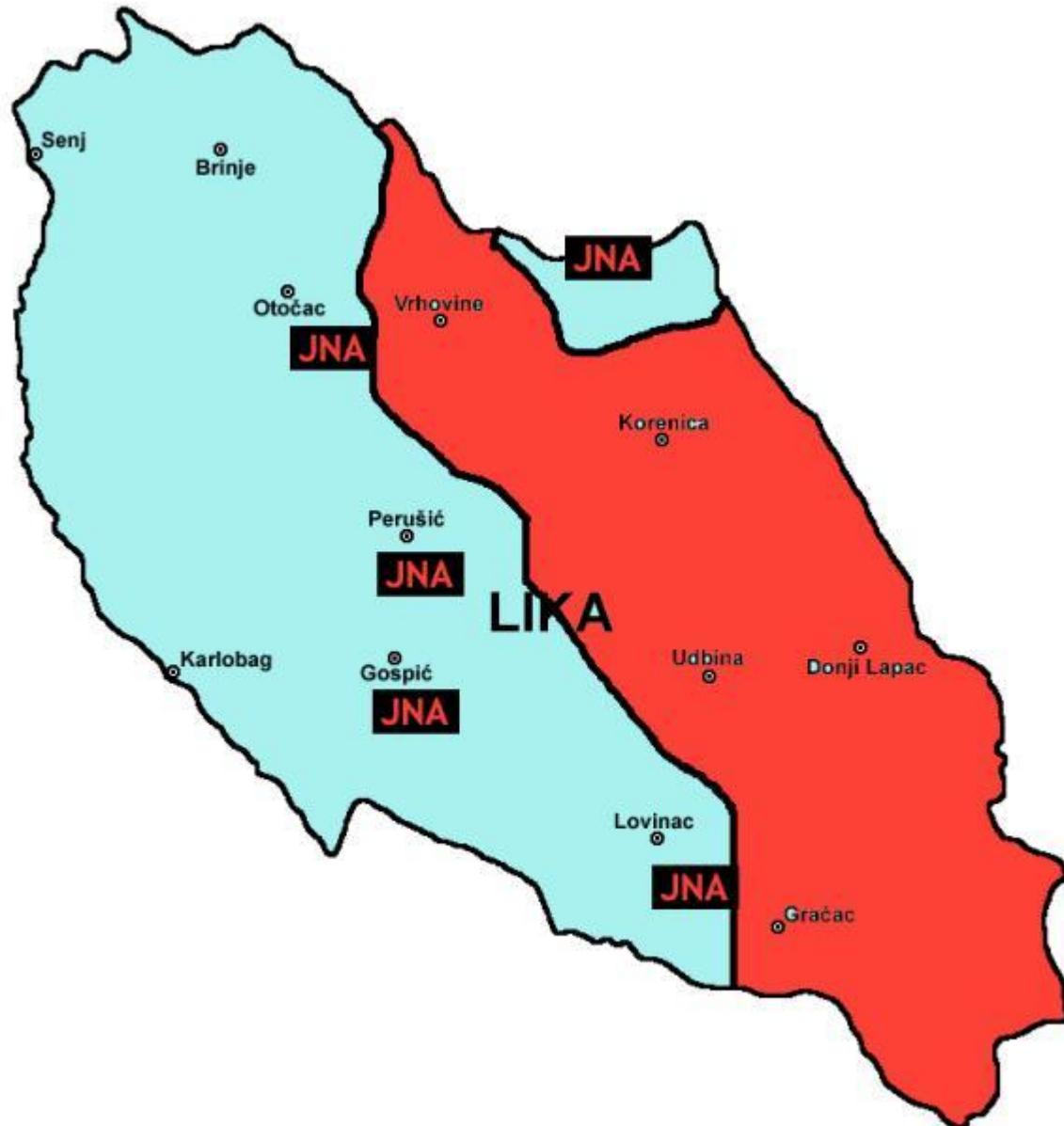

U „tampon zoni“ oko Plitvica JNA je angažirala:

- 6. brdsku brigadu iz Delnica
- oklopni bataljon 329. Oklopne brigade iz Banja Luke
- izviđačka četa i mehanizirani bataljon iz Jastrebarskog i Karlovca
- diviziju 306. lakog artiljerijskog puka PZO iz Zagreba

- četu veze iz 367. puka veze iz Samobora
- četu 13. bataljuna Vojne policije iz Rijeke
- bateriju PZO topova iz 13. proleterske motorizirane brigade iz Rijeke
- na Plitvicama je uspostavljeno Istaknuto zapovjedno mjesto Komande 5. Vojne oblasti iz Zagreba

Istočna Lika kao “tampon zona” JNA.

Geographical region of Lika in Croatia
Zemljopisna regija Lika u Hrvatskoj

**Projekt “Velike Srbije” –
svi Srbi u jednoj državi**

**Zapovjednik 1. Satnije "Rakitje", Zdravko Andabak,
obilazi linijske obrane na Ljubovu 1991. godine.**

“iz pobunjeničkog albuma”

DARKO MURAT JE PREŽIVIO POKOLJ POLICAJACA U ŽUTOJ LOKVI

Mučko ubojstvo s leđa

RODEKA — Ne znam točno koliko je bilo sati, oko 9.45. Sa četvoricom svojih kolega iz odjela Policijske postaje Brinje bio sam na stalnom punktu — na kržanju kod Žute Lokve. Tim se smjerom odvija promet iz Josipdola prema Senju i Otočcu i do sada tamno nije bilo problema. Čekali smo svoju smjenu. Odjednom je počeo pukao. Posljednje čega se sjećam krici su mojih kolega i zaglušujući prasak oružja, kazuje nam 29-godišnji Darko Murat, jedini preživjeli u gnušnom terorističkom napadu na policijsku patrolu. • Policijaci nisu imali nikakvih šansi, teroristi su pucali i u mrtva tijela

S Muratom smo razgovarali na traumato-loškom odjelu riječkog KBC-a na Sušaku. Ono što je preživio nemoguće je opisati. Darku su u posjet došli i njegovi Brinjanini. Kolega Mate Bičanić i rodak Ivan Mesić. Više od riječi govore njihovi tužni pogledi. Bičanić je samo igrom slučaja među živima. Naime, i on je trebao biti u patroli, ali je zamolio jednoga od poginulih da ga zamjeni.

Pet sati od tragična događaja Darku još nije jasno kako je uspio ostati živ. Nakon što mu je pružena prva pomoć u Senju, do-premijen je u Rijeku. Ranjen je u šaku, prsa i u obje nadlaktične kosti. Liječnici mole da pacijenta ostavimo na miru i kažu da se nje-govo zdravstveno stanje poboljšava.

O tome kako se sve odigralo u Žutoj Lokvi razgovarali smo s Duškom Tišmom, istražnim sucem riječkog Okružnog suda, koji je zajedno s riječkim kriminalističkim tehničarima obavio očevid.

— Naprosto ne mogu pronaći pravi izraz za ono što sam vido. Mislim da riječ pokolj najbolje odgovara onome što se dogodalo u Žutoj Lokvi. U policijskom automobilu »zastava 101« našli smo četvoricu mrtvih policijaca. Poginuli su Drago Toljan, Zdravko Vuković, Mile Vranić i Vinko Krznarić, a Darko Murat uspio se spasiti. Prema nalazima s lica mjesta, teroristi su pucali na patrolu brinjske policije mučki, s leđa. S otprilike dvadesetak metara ispalili su bezbroj metaka iz automatskog oružja. Pronašli smo i tragove dviju ispaljenih mina.

Policijaci nisu imali nikakvih šansi. Prema obduktionskom nalazu, čini se da su pucali i u već mrtve policajce. Nakon žestoke paljbe teroristi su, i dalje pucajući, došli do auto-

• Posljednje čega se sjećam krici su mojih kolega i zaglušujući prasak oružja, kazuje nam 29-godišnji Darko Murat, jedini preživjeli u gnušnom terorističkom napadu na policijsku patrolu. • Policijaci nisu imali nikakvih šansi, teroristi su pucali i u mrtva tijela

mobilja i svoj gnušni čin okrunili pljačkom. Nismo pronašli ni policijsko oružje ni njihovu municiju. Murat je najvjerojatnije stajao pokraj automobila kad je počeo pokolj. Uspio je skočiti u jarak uz cestu, a potom pobjeći u šumu.

Cetnički teroristi ne prezaju više ni od čega. Pucaju u leđa, pljačkaju, kolju, siluju, a mi i nadalje slušamo priče o golorukom

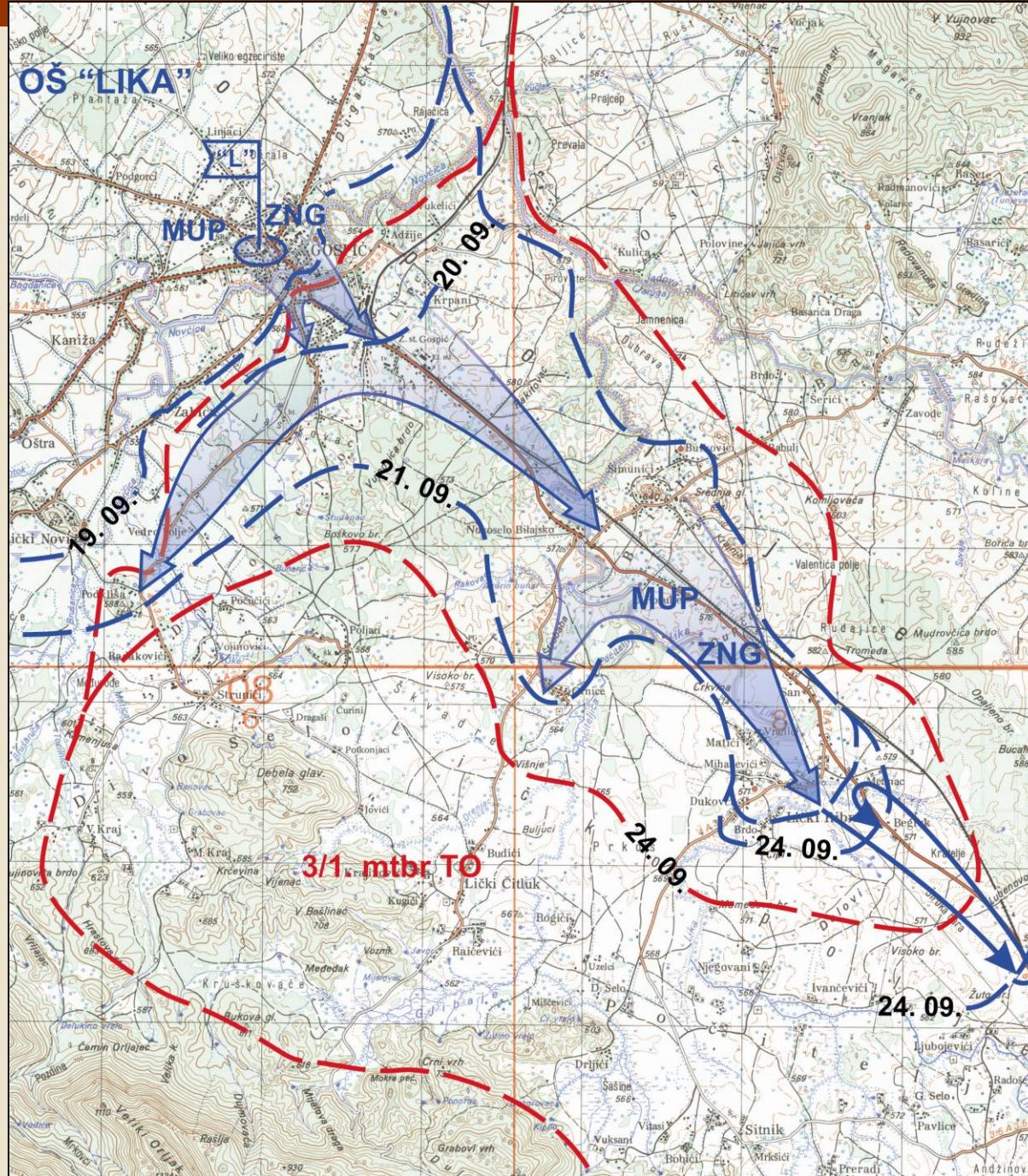
ugroženom srpskom narodu. Pokolj u Žutoj Lokvi trebao bi otvoriti oči i posljednjem naivcu koji ne zna što se zbiva na tu Hrvatsku. O tom pokolju treba obavijestiti cijelo-kupnu svjetsku javnost kako bi se napokon shvatilo podmuknu četničku politiku, kojoj je cilj: uništenje Hrvata i osvajanje hrvatske zemlje.

B. Skorić

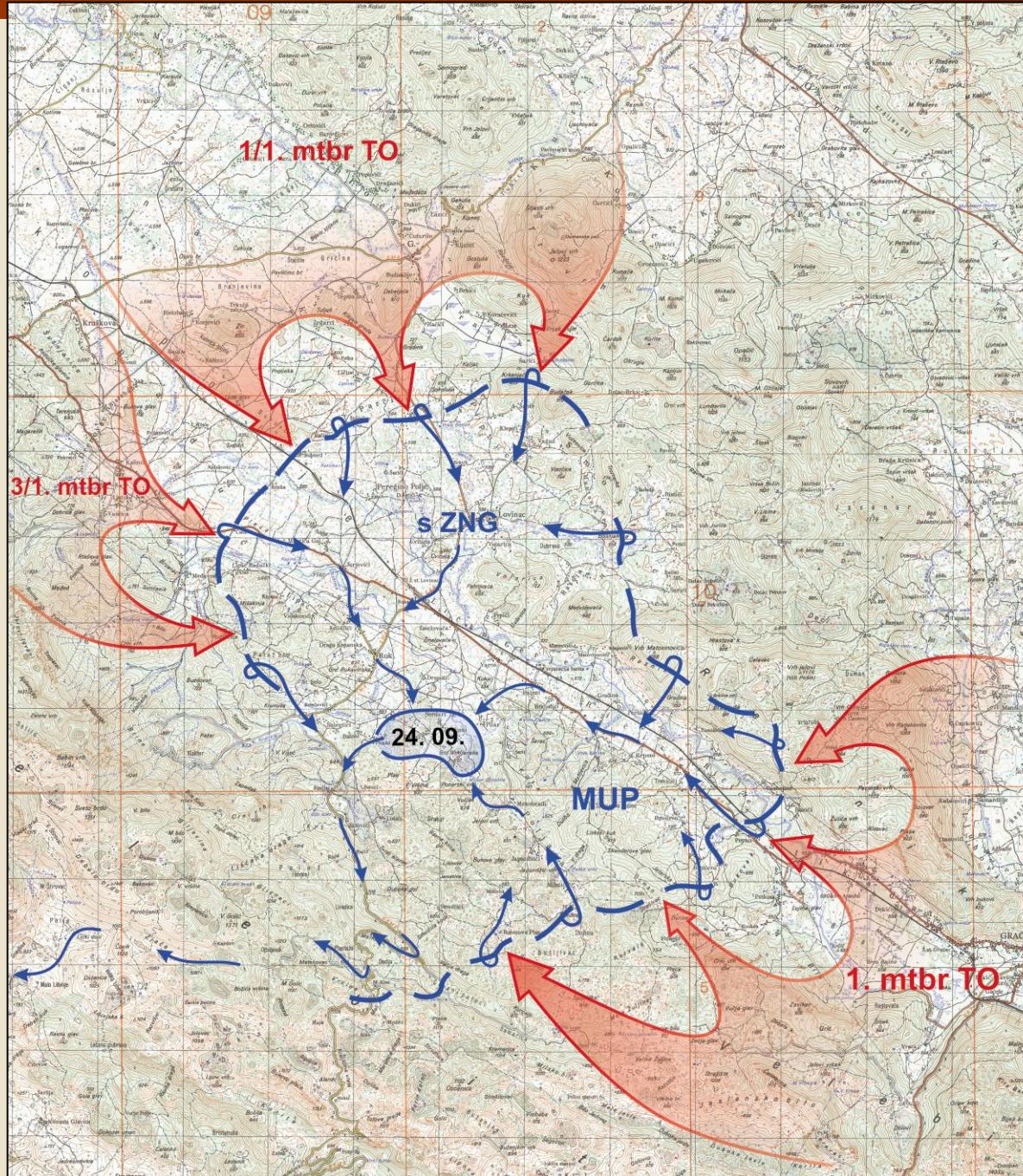
Snimio P. LOVROVIĆ

Policija RH – glavna meta pobunjenika i JNA u Ijeto 1991.

Bitka za Gospic, kolovoz/rujan 1991.

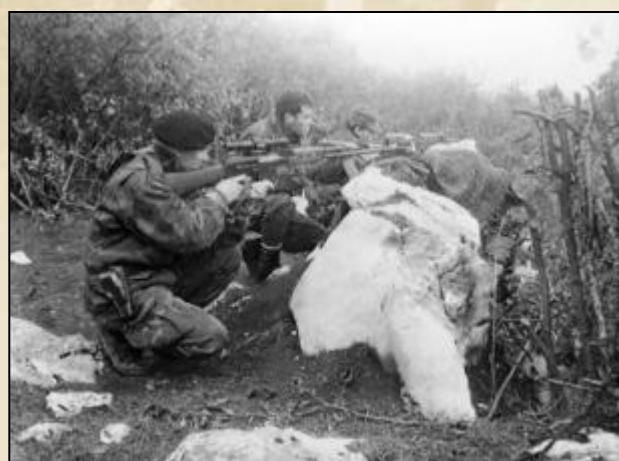
Pad Lovinačke enklave i izvlačenje hrvatskih branitelja i civila preko Velebita krajem rujna 1991.

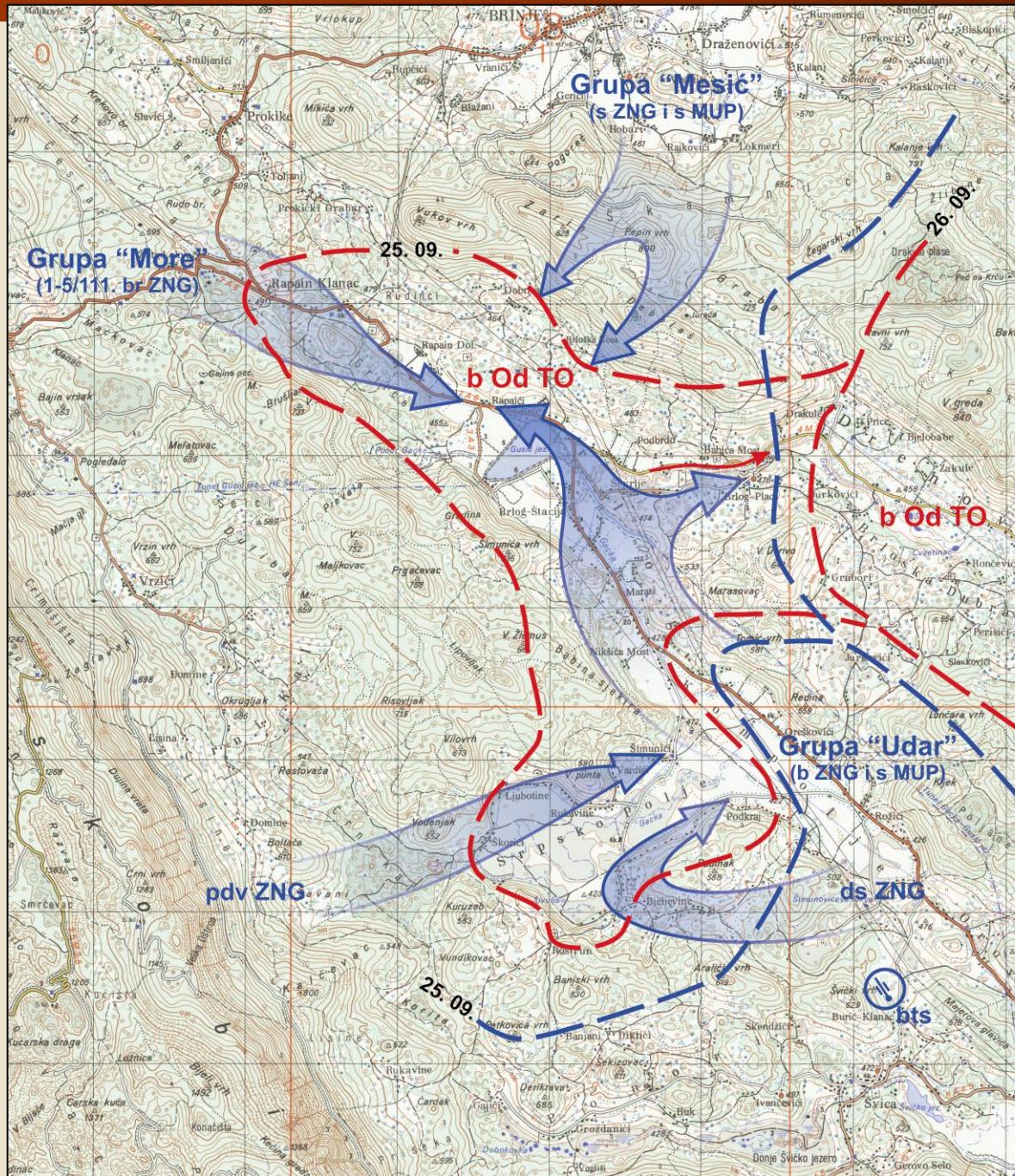
Gospic - "lički Vukovar"

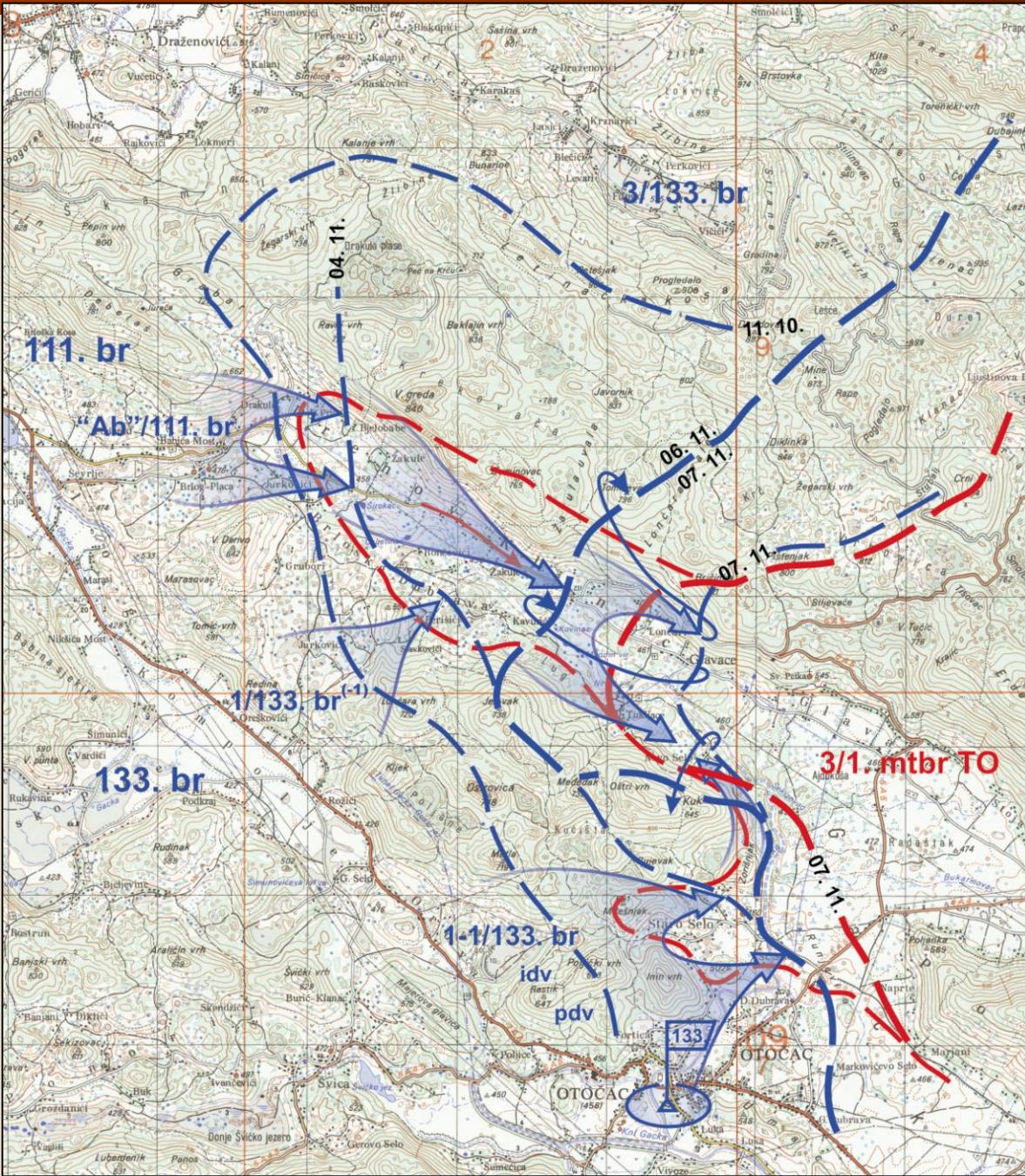

**Istureni
obrambeni
položaji Gospića
u Bilaju i Ribniku**

Napadna operacija “Medvjed” – deblokada Otočca krajem rujan 1991.

Napadna akcija oslobađanja Drenovog klanca 4.-7. studenog 1991.

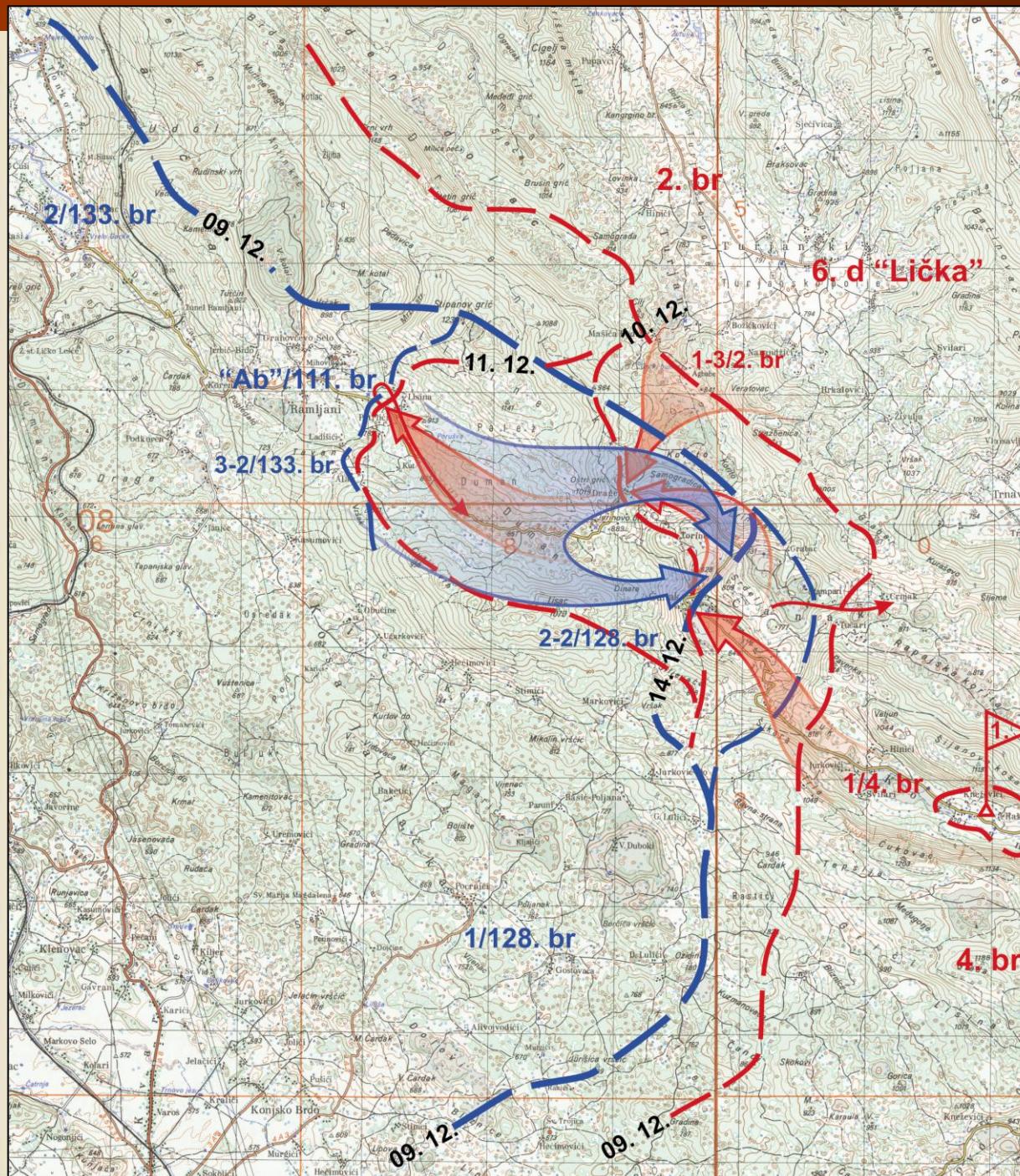

111. br. HV u oslobođanju Drenovog klanca

Bitka za Čanak 10.-14. prosinca 1991.

**Ličko bojište
nakon dolaska
mirovnih snaga
UN-a 1992.**

SPELEOLOZI PRONAŠLI OSTATKE OSAM OSORA ZA KOJE SE PREPOSTAVLJA DA SU ČETNIČKE ŽRTVE IZ ŠIROKE KULE

Ekshumirani ostaci žrtava iz jame Golubnjača

NOVI LIST 26. IX. 04. N. 2.

LJUBOVO – Nakon općenitih priprema jučer su iz jame Golubnjača ekshumirani posmrtni ostaci osam osoba za koje se prepostavlja da su žrtve četničkih postrojbi sa šireg područja Ličkog Osika i Široke Kule. Kod mjeseta ekshumacije novinarima se obratio pukovnik Ivan Grujić, pomoćni ministar obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranke Kosor za zatočene i nestale, koji je naglasio kako se u jami nalazi još nekoliko žrtava pa će se konačni broj znati danas. Jama je duboka preko sedeset metara pa je prilikom ekshumacije bila neophodna pomoć speleologa. Taj su zahtijevani i opisan posao obavili članovi speleološke ekipe PD »Željezničar« iz Zagreba pod vodstvom Juraja Posarića. Pukovnik Grujić je dao preliminarno izvješće jer će se ostaci poslati na ekspertizu u Zavod za sudisku medicinu u Zagrebu.

– Uglavnom je riječ o osobama muškog spola i najmanje dvije osobe ženskog spola.

Evidentno je da se radi o osobama starije životne dobi. Pored posmrtnih ostataka pronašli smo omice od konopaca kojima su žrtve prije likvidacije bile vezane. Pronadena je i odjeća ubijenih i nešto ženskog nakita. Na području Ličko-senjske županije kao nestale vidi se još 39 osoba, dok smo do danas ekshumirali 62 osobe koje su se vodile kao nestale. No, postotak identifikacije je mal. Na ovom smo području imali pet masovnih grobnica i posao smo započeli 1995. godine upravo u Širokoj Kuli gdje je najviše grobnica i sudjelova nestalih iz tog mjeseca nam je još veliki problem, kazao je pukovnik Grujić.

Ekshumaciji su nazočni županijski istražni sudac Pavao Rukavina, zamjenik županijskog državnog odvjetnika Željko Brkić, kao i predstavnici međunarodnog monitoringa. Sudac Rukavina nije dvojio kako je riječ o pomno smislenoj likvidaciji jer nije pronađen niti jedan dokument ubijenih, niti jedan dokaz o njihovom identitetu.

M. SMOLCIĆ

M. SMOLCIĆ

Ekshumaciju iz jame Golubnjača obavili su članovi speleološke ekipе PD »Željezničar« iz Zagreba

slučaj obitelji Rakić – primjer skrivanja genocida

284, k. 435

REPUBLIKA SRPSKA KRAJINA
OKRUŽNI SUD U KNINU

MINISTRU UNUTRAŠNJIH POSLOVA
REPUBLIKE SRPSKE KRAJINE

K N I N

Gospodine ministre!

Iako nije uobičajeno komuniciranje na ovaj način, vezano za krivične predmete koji se vode kod ovog suda, s obzirom na delikatnost problema s kojim sam se susreo u ovom predmetu odlučio sam se da Vam napišem ovaj dopis.

Kod ovog suda vodi se krivični postupak protiv okrivljenih: Budislavljević Čede, Grujičić Bogdana, Malinović Mirka, Novaković Gorana i Bogunović Milana, zbog postojanja osnovane sumnje da su počinili krivično djelo ubistva iz čl. 47. st. 2. tač. 6. KZ Republike Srpske Krajina. Okrivljenima se stavlja na teret da su kao pripadnici stanice milicije Teslingrad, polovinom oktobra 1991. lišili slobode obitelj Rakić Mane i to: Rakić Manu, njegove sinove Milovana i Dragana, te kćerku Radmilu koje su zadržali u Teslingradu u prostorijama djeđeg vrtića radi provjere navodala o njihovoj saradnji s MUP-om Hrvatske. Dana 20. na 21. oktobar 1991. u vikend kćeri Serdar Milana u Širokoj kuli Budislavljević Čedo, Malinović Mirko i Bogunović Milan nakon pretresa kuće da su ubili Rakić Lucu Ženu Mane, a potom leš pokrili krpama, polili petrolejem i zapalili, a krajem oktobra da su pobili Rakić Manu, njegova dva sina i kćerku, a potom leševe bacili u jamu zv. "Golubnjača" u Svračkovom selu.

Radi prikupljanja dokaza u fazi istrage ukazuje se neophodnim da se ekipa speleologa spusti u jamu "Golubnjača" izvadi iz nje leševa ukoliko se tamo nalaze te da se izvrši identifikacija leševa. Kad je ovaj sud namjeravao s ekipom speleologa provjeriti da li se u jami "Golubnjača" nalaze leševi porodice Rakić, došli smo do saznanja da se u toj jami nalazi veći broj leševa.

Prema izjavi milicionara SJB Gračac, a što je potvrđio i sam komandir SJB Surla Željko, sunjava se da je u jamu "Golubnjača" u toku ovog rata, pored porodice Rakić bačeno još 40-tak leševa gradana hrvatske nacionalnosti. O ovim saznanjima upoznao sam predsjednika Vrhovnog suda Republike Srpska Krajina kao i ministra za pravosude i upravu Republike Srpska Krajina.

Postavlja se pitanje kako izvršiti vadjenje i identifikaciju leševa porodice Rakić, a da se ne vade i identificuju i drugi leševi? Da li vaditi sve leševe ukoliko se u jami nadu? Što činiti da za jamu i tolike leševe ako su u njoj ne sazna UNPROFOR, odnosno što ako UNPROFOR sazna i bude zahtijevano da se izjame izvade leševi? Kako to sve pravdati pred nasom i svjetskom javnošću?

- 2 -

Napominjem da se rodbina porodice Rakić interesira i zahtijeva da se leševi iz jame vade tako kategorično, kao da su sasvim sigurni da se oni tamo nalaze, a ukoliko se to ne učini u što kraće vrijeme "prijeti se" da će obavjestiti UNPROFOR.

Molim gospodine ministre da o ovom slučaju i navedenim problemima dадете Vaše mišljenje. Mislim da o ovoj problematici treba zauzeti konkretni stav, jer da se ovde radi o problemu političke naravi, kako postupiti, a da se ne napravi politička greška, što ja kao predsjednik Okružnog suda Knin ili istražni sudija u konkretnom predmetu nisam u stanju sam preuzeti odgovornost, s obzirom na složenost problematike koja prelazi moje kompetencije.

U Kninu, 9. novembra 1992. godine

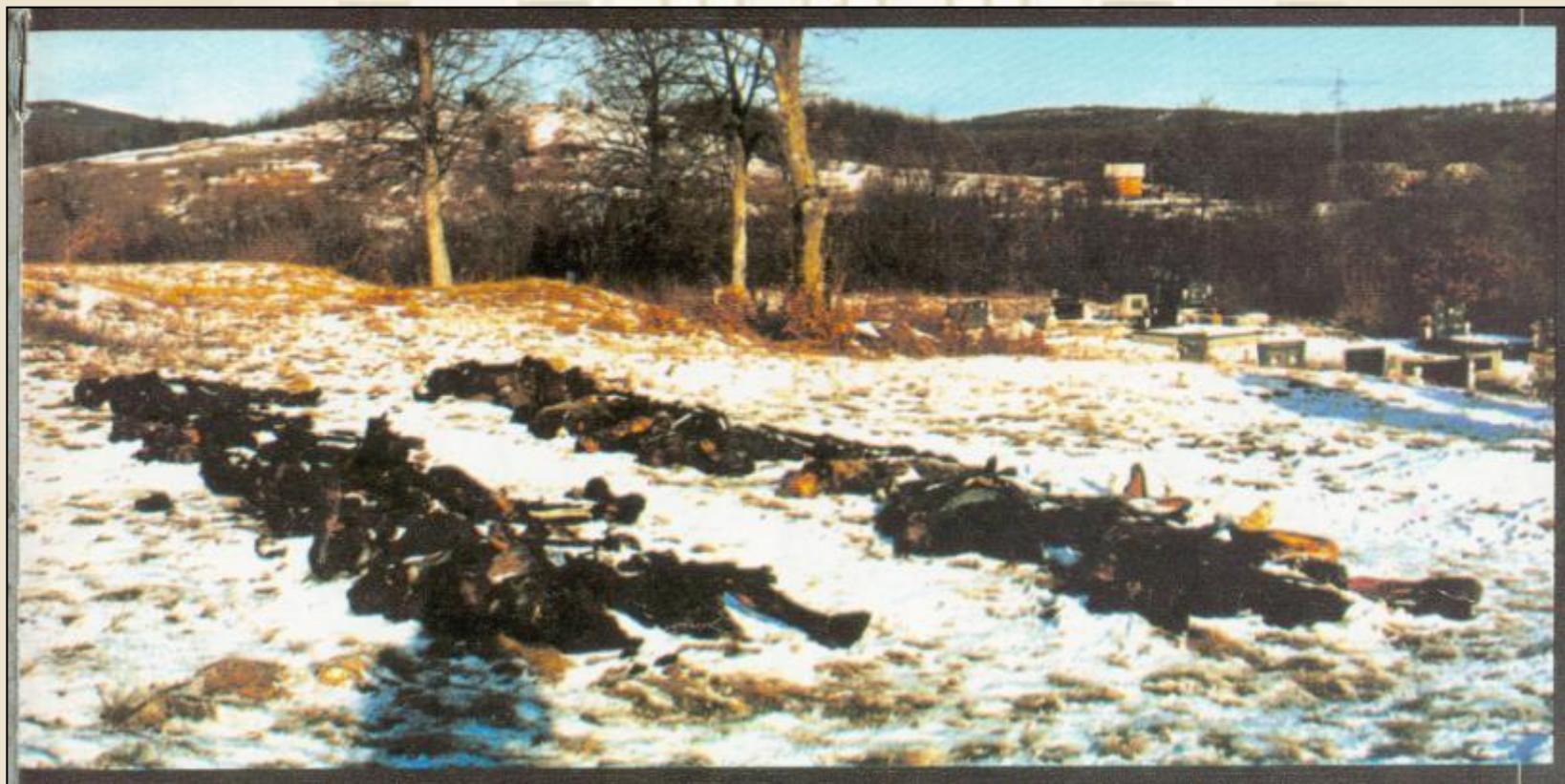

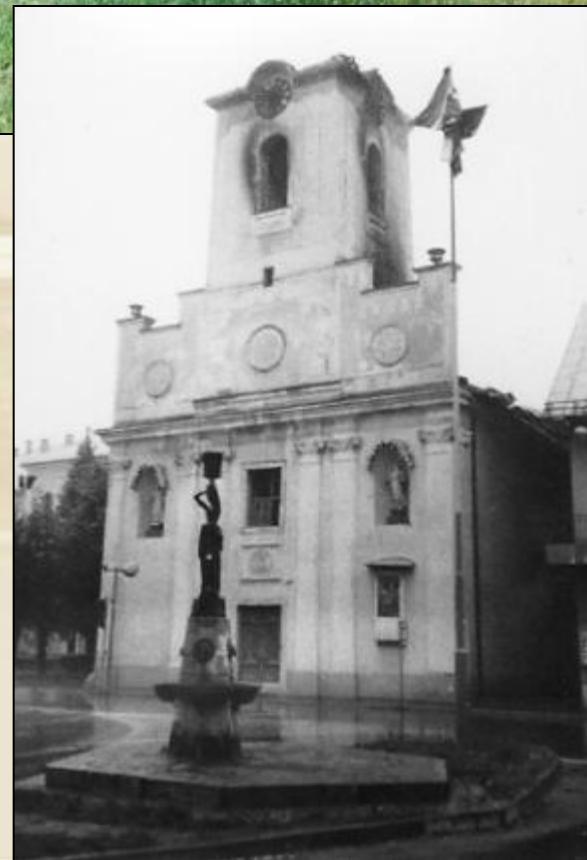
PREDSJEDNIK SUDA
Kresimir Buturović

Na znanje:

1. Predsjedniku Vrhovnog suda RSK,
2. Ministru za pravosude i upravu RSK,
3. Predsjedniku Vlade RSK
(svima neposredno).

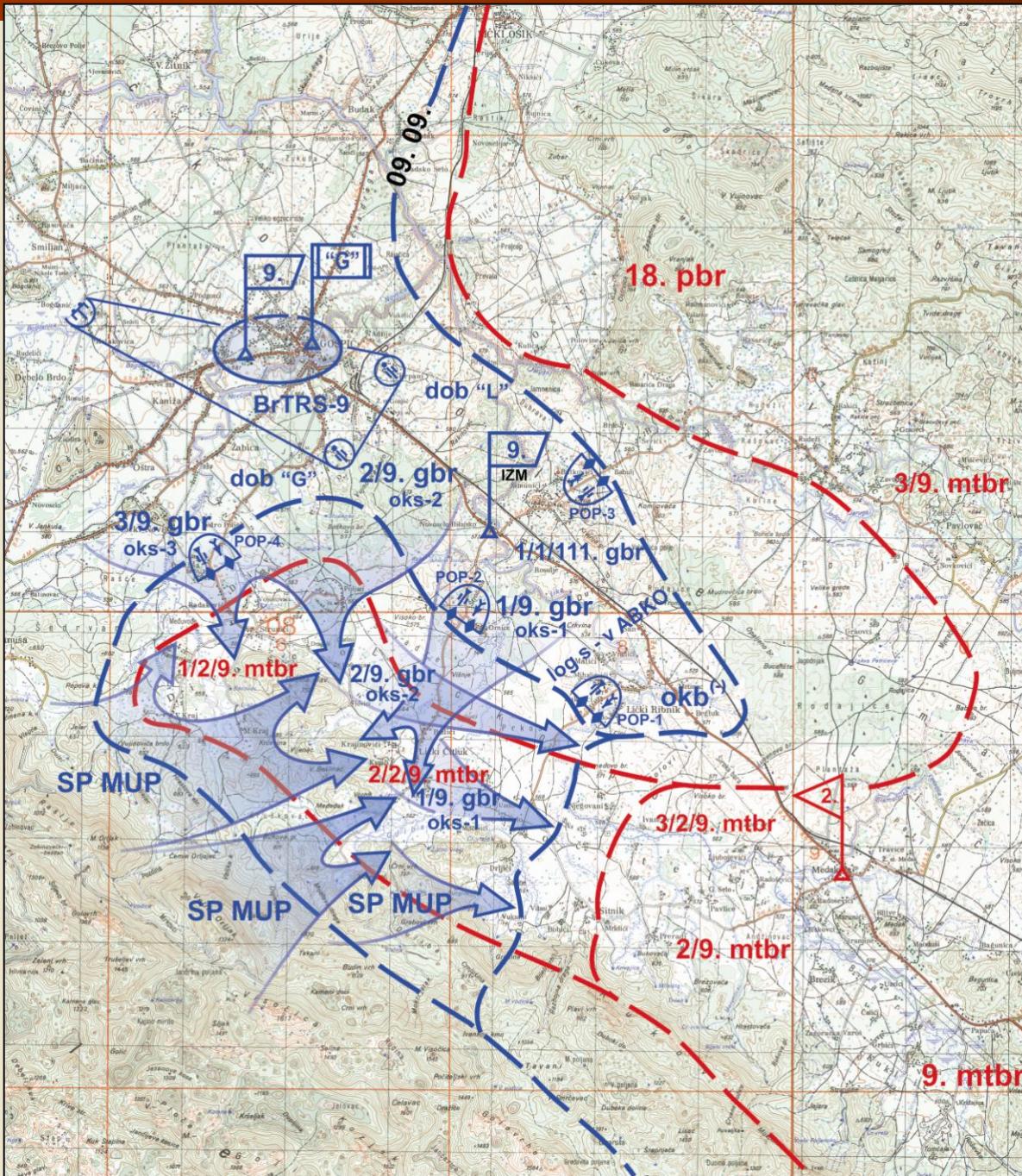
mrtva tijela gospićkih Srba, listopad 1991.

Napadna akcija “Džep-93”, 9. rujna 1993.

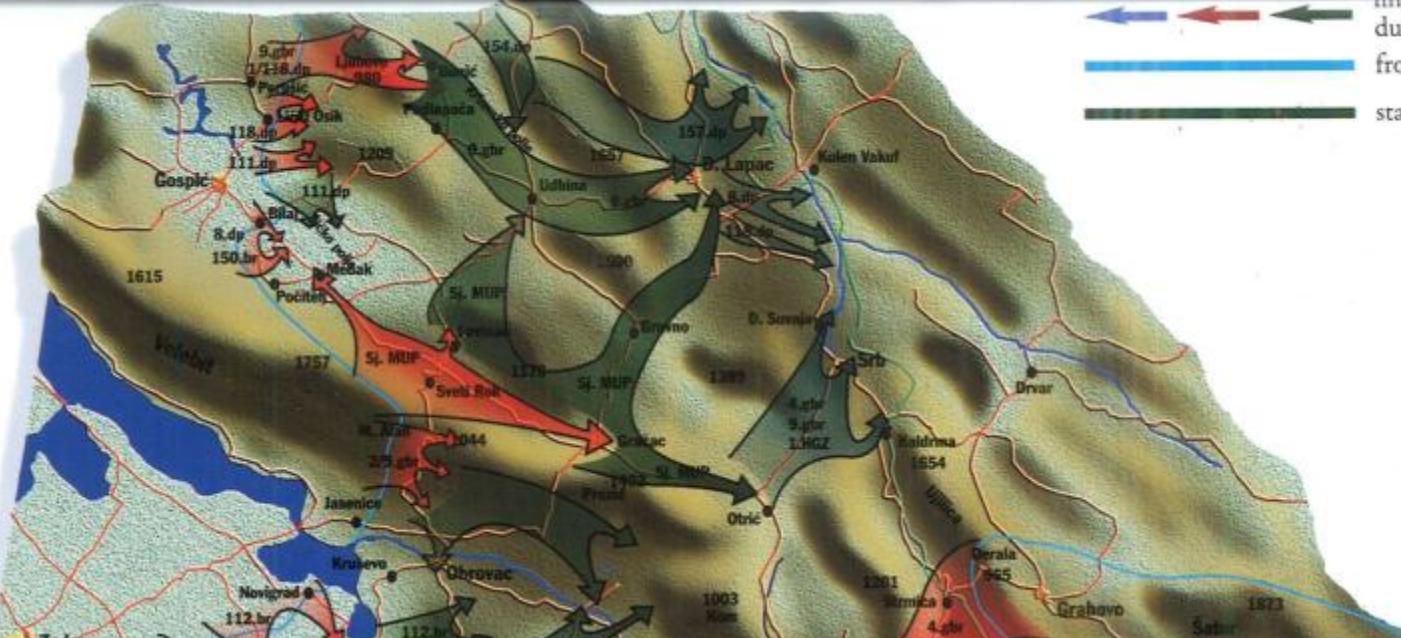
Medački džep

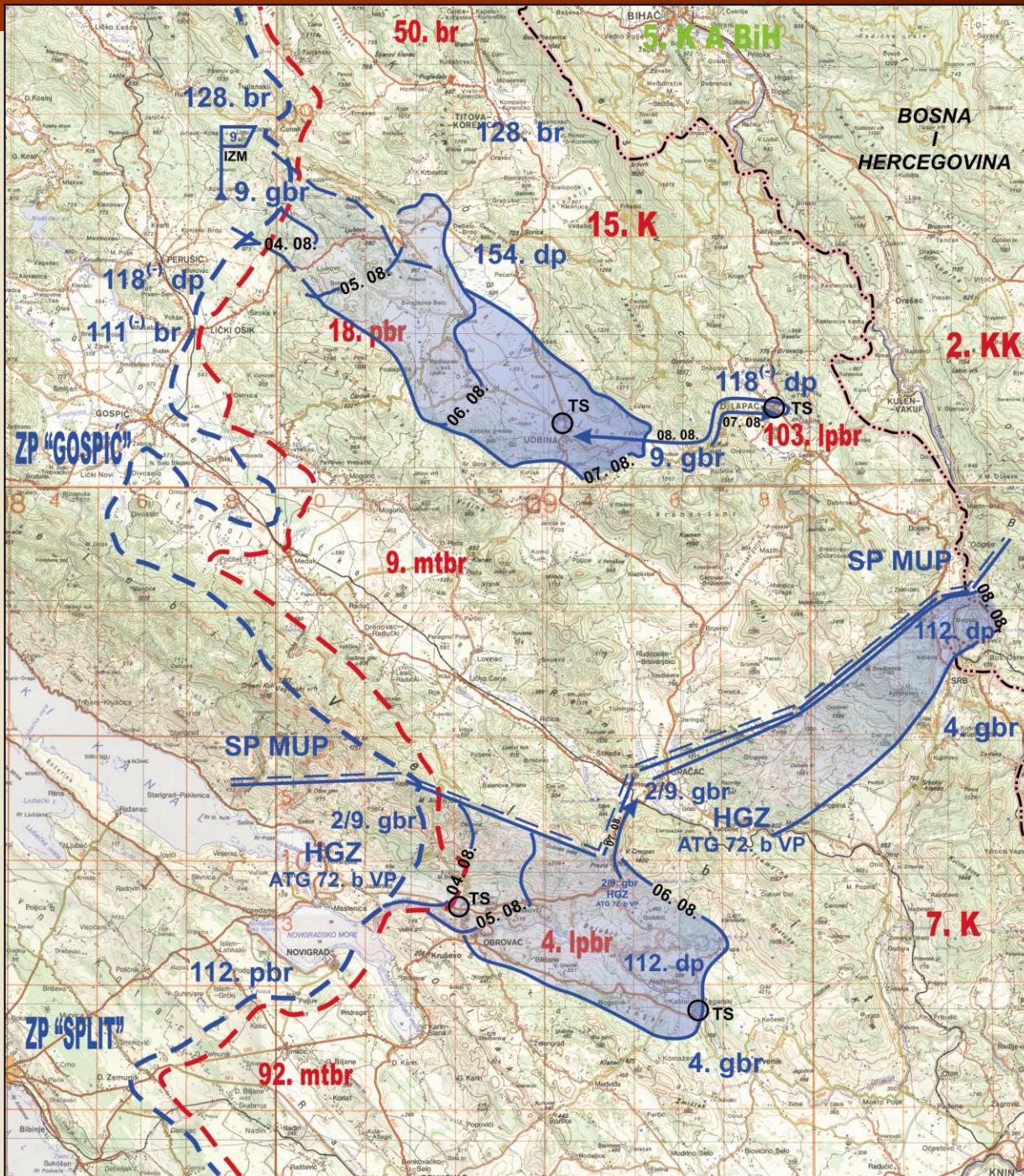
Smjerovi napredovanja postrojbi HV-a tijekom operacije “Oluja ’95”

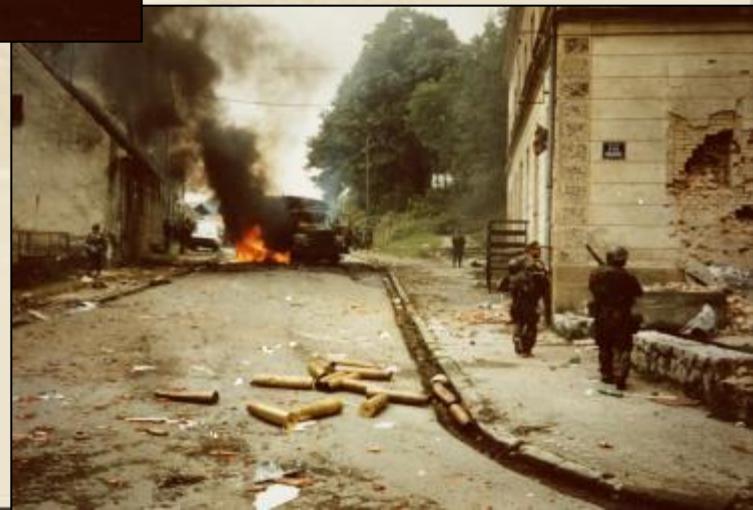

lines of Croatian Army (HV) advance during Operation Storm
 front line prior to Operation Storm
 state border of the Republic of Croatia

Smjerovi prodora 9. gbr. HV “Vukovi” Gospic

Slike iz oslobođene Like

Zapovijed "Vrhovnog savjeta odbrane Republike Srpske Krajine" 5. VIII. 1995. :

Zbog novonastale situacije izazvane otvorenom općom agresijom Republike Hrvatske na Republiku Srpsku Krajinu i nakon prvi početnih uspjeha u obrani došlo je do ugrožavanja velikog dijela teritorije Sjeverne Dalmacije i dijela Like, zbog toga
ODLUČUJEMO

1. Da se pristupi planskoj evakuaciji sveg za borbu nesposobnog stanovništva iz općina: Knin, Benkovac, Obrovac, Drniš i Gračac.

2. Evakuaciju sprovesti planski prema pripremljenim planovima pravcima koji vode prema Kninu i dalje preko Otrića prema Srbu i Lapcu.

3. Za evakuaciju zatražiti pomoć od zapovjedništva UNPROFOR-a sektor "Jug" sa sjedištem u Kninu.

predsjednik "Republike Srpske Krajine" Milan Martić

*Izvor: Barić, Nikica - «Srpska pobuna u Hrvatskoj», Zagreb, 2005.

KRADLJIVAC SE POKAJAO Park Plitvice od Srbije traži povrat vozila otežih u Oluji

'Bježao sam u vlakiću s dva vagona puna Srba'

DUTARCI LISTA 2202 21. V. 2007.

Caslav Pejčić (ispričava) kako da je Beograd raspisao dva vlakača jedan do kompenzacije glijadnjeg vlakla

Milicajci iz Krajine ubili bi me da nisam htio odvesti vlak, rekao je Časlav Pejčić, bivši radnik u Parku, koji je vlak doveo do predstavništva u Beogradu.

Pitr i mene Zeljko Pejčić

PLITVICKA JEZERA - Nacionalni park Plitvička Jezera zatražio je od vrđe da mu vrati dva ukrađena posebnačka turistička vlakla vrijedna oko 2 milijuna kuna koje su ukrđi otiđeli u Oluji.

Jedan od ukrađenih turističkih vlakala i vlakova dosta vod utiske je Nacionalnom parku. Prvič goče u Vojvodinu, dok su drugačiji drugi vlakovi još uvek posmatrani.

Pakla guma u Prnjavoru

- Uspjeli smo u trajednici vlakla jer sam je zvao čovjek iz Amerike koji mi je video na Facebooku i bio

je da mi postavio jer sam duže te plitvički vlak i kada Bajram Perica, ravnatelj Plitvičkih jezera, mi je razradio vlakla, mi su kamioni prigrašili koji su u Parku odvezli slagan drveni konvoj. Prema tomu da je jedan vlak studirat uključen zapovednik Plitvički.

- Časlav Pejčić, bivši radnik Parka, obrazovan je jedan vlak, a održani su učinak. Uzvrat je bio i žalost u Plitvičkim vodama, ali je bio i žalost u Prnjavoru - tamo su učinak.

Časlav Pejčić ističe da je učinak vlakla uveden jedan vlak, sa kojim da je učinak po moralu i pod prizgovorom. Kako da je do Beograda ospite dovezeti samo jedan do kompenzacije plovdevlakla.

Militarci iz Krajine došli su k među i kocu i bili bi me ubili da ih nisam htio odvesti. U njemu su i učinak vlakla povezani slobodne pravilice. Sretan. U Beograd sam došao samo u kabinetu jer je jedan pratećiči stigao u Domom Lapcu zbog tog, mi ga je neseko smrša, a drugog u Prnjavoru jer su se proboljile gume - rekao je Pejčić.

Oprost na većem sadu

- Dodajući da je kabinet vlakla dovezan do Beograda i ostavljan je u pravatoci predstavništva Plitvičkih jezera te u zemlji je završio plovčić u učinsku strukturu.

- Nakon što sam se vratio kući iz Iđenjedra, bio sam na večernom sačetu u Karlovcu. Vrči krovom dobio rješenje o operaciji. Ne znam da je obezbeđen drugi vlak i gdje je nezvanično, ali bi hrvatska vojska trebala imati povrat vlakla - rekao je Pejčić.

“Na braniku Domovine”

hrvatski vojnik nad kanjonom Une kod Nebljuha, na državnoj granici Hrvatske i BiH

dr. sc. Jaksa Raguž

**Hrvatski institut za povijest
Odjel za suvremenu povijest
Opatička 10
HR-10000 Zagreb
jraguz@isp.hr**